

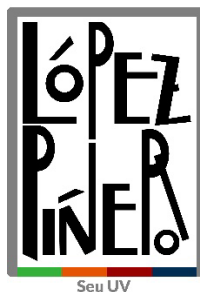
IHMC²

*BUTLLETÍ DE NOTÍCIES DE L'INSTITUT
INTERUNIVERSITARI LÓPEZ PIÑERO*

PRIMAVERA 2025

INSTITUT
INTERUNIVERSITARI

SUMARI

- Presentació
- Investigació
- Grups d'investigació
- Congressos i seminaris.
- Incorporacions IILP
- Seminaris i presentacions
- Biblioteca
- Museu
- Exposicions
- Ensenyament i divulgació de les ciències
- Sabers en acció
- MOOC Història de la ciència
- Professors convidats i estudiants residents
- Màster i Doctorat
- Difusió i comunicació

PALAU DE CERVERÓ

Plaça Cisneros 4
46003 València

Tel. 963 926 229

<http://www.instinterlp.org/>

PRESENTACIÓ

L'Institut Interuniversitari López Piñero és un centre de la Universitat de València dedicat a la investigació i la divulgació entorn dels estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Disposa de programes propis de màster i doctorat en Història de la ciència i la comunicació científica. També desenvolupa nombroses activitats de divulgació científica (exposicions, cicles de cinema, etc.) i seminaris d'investigació. El centre està situat en un palau restaurat del segle XVIII ([Palau Cerveró](#)), on també estan ubicades la [Biblioteca Historicomèdica](#), amb una extraordinària col·lecció de recursos bibliogràfics, i la [col·lecció d'instruments](#) de la Universitat de València. Aquest edifici disposa de sales d'exposicions permanents i temporals.

El butlletí de notícies IHMC2 ofereix les activitats principals del centre per als mesos de primavera 2025.

La informació actualitzada pot consultar-se en la nova pàgina web del centre més visual i dinàmica: <http://www.uv.es/ihmc>

El 30 de gener de 2017, el Consell de Govern de la Universitat de València, després d'un informe positiu, amb la qualificació màxima per part de l'agència avaluadora estatal (ANECA), va aprovar el tràmit per a la creació de *l'Institut Interuniversitari López Piñero*, un centre amb les universitats d'Alacant, Miguel Hernández d'Elx, València i Jaume I de Castelló. El centre va ser avaluat positivament per part de la Generalitat Valenciana en maig de 2018 i finalment el decret del DOGV el 21 de novembre de 2018 crea l'Institut Interuniversitari López Piñero d'Estudis Històrics i Socials, sobre ciència, tecnologia, medicina i medi ambient. L'acte d'inauguració oficial, celebrat el 15 de gener de 2020, va comptar amb la participació de la rectora de la UV, els equips directius de les diferents universitats i un ampli nombre de persones col·laboradores, a les que agraïm el seu suport.

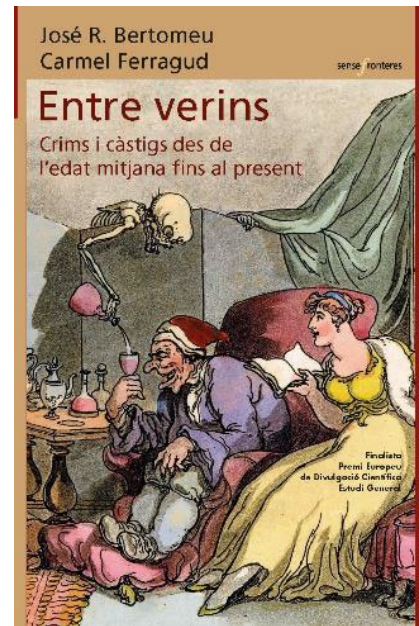
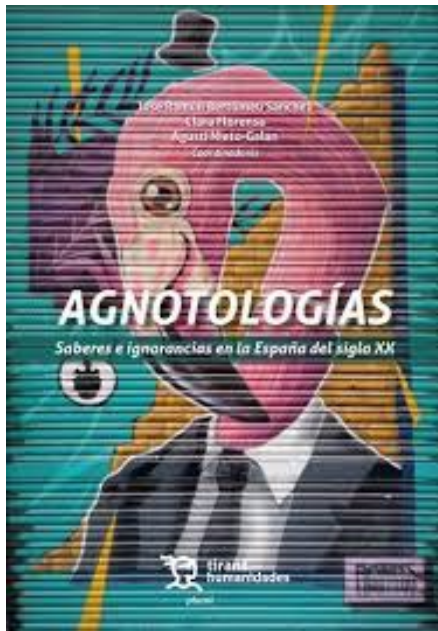
El centre continua donant suport a la recerca, el pensament crític, la innovació pedagògica, la igualtat d'oportunitats, la divulgació innovadora, i la conservació i l'estudi del patrimoni bibliogràfic i material relacionat amb la ciència, la tecnologia i la medicina.

INVESTIGACIÓ

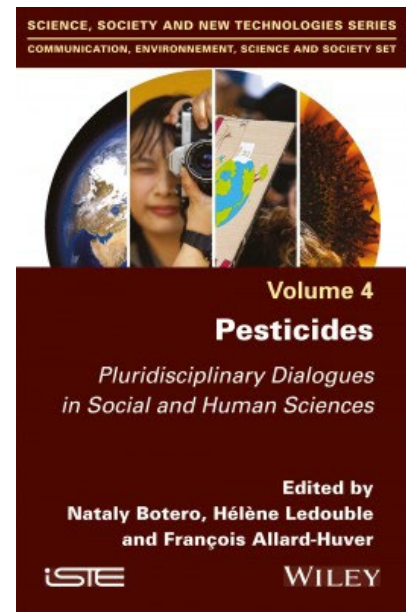
L'IILP desenvolupa investigació al voltant dels estudis històrics i socials sobre la medicina, la tecnologia i la ciència. Els seus membres publiquen habitualment llibres i treballs dins de revistes especialitzades, on també formen part dels consells editorials. També participen activament en congressos internacionals i organitzen jornades i conferències amb investigadors de tot el món. L'IILP disposa d'una xarxa de col·laboració molt àmplia amb altres universitats i centres d'investigació del nostre entorn i d'altres països. Fomenta l'intercanvi de professorat i estudiants dins de programes d'investigació i dona suport a tot tipus d'ajudes i beques per al foment de la investigació dins de les àrees esmentades. Qualsevol col·laboració dins d'aquest terreny pot ser consultada en la direcció del centre: ximo.guillem@uv.es. Dins de les publicacions recents del centre es troben:

- Barona, Josep L. (2025). "Health Policies in Early Franco's International Diplomacy". In: Presas, A. et al (ed) *Cultural Diplomacy in Southern Europe: Spain, Portugal, and Greece in the Twentieth Century*, London, Routledge, 2025
- Barona, Josep L.; Neves, C. (2024). "La representación de la lactancia materna en el discurso científico del médico chileno Luis Calvo Mackenna (1913-1930)" *Investigaciones históricas: Época moderna y contemporánea*, vol. 44: 617-640.
- Barona, Josep L.; Martínez Vidal, A. (2025). "L'exili de metges i científics valencians arran la Guerra d'Espanya (1936-1939): una reflexió historiogràfica." *Laberintos*, (en prensa).
- Bertomeu Sánchez, José Ramón (2024). "Fighting the Colorado Potato Beetle in Francoist Spain (1939–1953)". En: Nataly BOTERO, Hélène LEDOUBLE, y François ALLARD-HUVER Nataly Botero, Hélène Ledouble, y François Allard-Huver, eds. *Pesticides: Pluridisciplinary Dialogues in Social and Human Sciences*. Paris: ISTE Group/ Wiley, 97-119.
- Bertomeu Sánchez, José Ramón (2024). "Forensic Scientists". *Encyclopedia of Smell History and Heritage*, ed. William Tulet, Accedido 29 de diciembre de 2024
- Bertomeu Sánchez, José Ramón, FLORENSA, Clara y NIETO GALAN, Agustí, eds. (2024). *Agnotologías: Saberes e Ignorancias en la España del siglo XX*. Valencia: Tirant Lo Blanch.
- Bertomeu Sánchez, José Ramón (2024). "Chymica y medicina en la Europa del siglo XVII". En: Javier PUERTO SARMIENTO Javier Puerto Sarmiento, ed. *La humanización de la sanidad a través de la historia. El Barroco*. Fundación de Ciencias de la Salud - CSIC, 183-219
- Calatayud, Salvador i Amparo Ruiz (2024). "Un largo declive: la etapa final de la sericicultura valenciana, 1830-1910", *Historia Agraria*, 93: 1-29.

- Ricardo Olmos y Carmel Ferragud, "Els instruments de falconeria en l'inventari de béns de Ferran d'Aragó, duc de Calàbria (1527)", dins Marinela Garcia Sempere, Brauli Montoya Abat i Joan M. Perujo Melgar (eds.), Des de l'orellada de la mar de Santa Pola. Estudis dedicats al professor Antoni Mas i Miralles, Alacant, Universitat d'Alacant, (2024), 179-194.
- Carmel Ferragud, Ignacio Nebot i Andrea Martí, "Experimentai illicita": el clergat i la màgia en la Corona d'Aragó baixmedieval", dins Anna Peirats (ed.), Cultura y transmissió textual en el Occidente europeu (siglos XIV-XV), València, Tirant lo Blanc, 2024, 13-45.
- Carmel Ferragud, "Barcelona enfront de les epidèmies de la Baixa Edat Mitjana. Una mirada des de la història social de la medicina", *Barcelona. Quaderns d'Història* [=Ciutadania i salut. Una lluita essencial. Ponències] 28, (2024), 35-52.
- Carmel Ferragud, Sebastià Giralt i Lluís Cifuentes, "Nous documents per a la biografia de Bartomeu de Tresbens: diplomatare, II", *Magnificat. Cultura i literatura medievals*, 11 (2024), 47-62.
- García, Ernest. "Después de la Barrancà, la gran inundación en València, España: algunas tareas de la sociología". *Revista Española de Sociología (RES)*, 34(1), 2025, a256.
<https://doi.org/10.22325/fes/res.2022.256>
- García, Ernest. "La crisis ecológica como crisis social: de la gran aceleración a la proliferación de conflictos anómicos". En Javier Callejo e Ignacio Sánchez de la Yncera (ed.): *Crisis social y crítica sociológica*. Madrid, Centro de Investigaciones Sociológicas (CIS), 2024, pp. 323-342.
- García, Ernest. "Primera, segunda, tercera modernización... ¿y colapso? Límites y márgenes en el capitalismo verdeo". En José Manuel Rambla (ed.): *Sagunto 1984: Reconversión industrial y cambio social*. Madrid, Catarata, 2024, pp. 85-98.
- Guillem-Llobat, Ximo (2023). "Technology and Subaltern Knowledge at the Catalan Olive Oil Museum". *Technology and Culture*, 64(3): 909-917.

- Guillem-Llobat, Ximo (2024). “Las múltiples identidades de las sustancias tóxicas y su regulación a finales del siglo XIX y principios del siglo XX: sacarina, ácido cianhídrico y los humos de Huelva”. En: Iñaki Iriarte-Goñi i Juan Infante-Amate (coords.) *Impactos ambientales del crecimiento económico en España: una perspectiva histórica*. Zaragoza: Prensas de la Universidad de Zaragoza, p. 225-245.
- Guillem-Llobat, Ximo; Jordi-Taltavull, Marta; Rodríguez-Victoriano, José Manuel; Bertomeu-Sánchez, José (2024). “Una escola per repensar les transicions ecològiques”. *Actes d’Història de la Ciència i la Tècnica* vol. 17: 53-65.
- Guillem-Llobat, Ximo; Suay-Matallana, Ignacio (2024). “Tóxicos transatlánticos: la circulación del cianhídrico entre Valencia y Buenos Aires”. En: José Ramón Bertomeu, Clara Florensa, Agustí Nieto (coords.) *Agnotologías. Saberes e ignorancias en la España del siglo XX*. València: Editorial Tirant lo Blanch. pp. 163-204.
- Lépinette, Brigitte (2024). “À propos de trois oeuvres poétiques de Carmelina Sánchez-Cutillas”. *Scripta: revista internacional de literatura i cultura medieval i moderna*, ISSN-e 2340-4841, vol. 24 (Ejemplar dedicado a: Un diàleg literari i històric a través dels segles), pp. 270-304
- Novella, Enric J. (2023). *Las políticas de la locura. Psiquiatría y Sociedad en la España de Franco*. València: PUV 2023
- Novella, Enric J. (2023). “The poetry of psychiatry’: existential analysis and the politics of psychopathology in Franco’s Spain”. *Medical History* 67:74-88.
- Rodríguez Victoriano, José Manuel; Lorente Olivares, Ivan; Requena, Marina (2023). “Representaciones sociales en torno a la educación obligatoria en la Ciudad de Valencia. El conflicto entre equidad escolar y libertad de elección”. En: José Manuel Rodríguez-Victoriano, Laura Martínez Junquero, Borja de Madaria Escudero (dirs.) *La reproducción de las desigualdades sociales en el sistema educativo. El mapa escolar de València*. Políticas de zonificación, libertad de elección y segregación escolar. València: PUV, pp. 303-340.

- Rodríguez Victoriano, José Manuel (2023). "Enseñanza e investigación pública universitaria en la sociedad española: propuestas alternativas para enfrentar la mercantilización neoliberal". En: Jorge Luiz dos Santos Junior, Paulo Roberto Martins (orgs.) *Nanotecnologia, sociedade e meio ambiente*. Jundiaí: Paco editorial, pp. 289-296
- Ruiz-Castell, Pedro (2024). "The Public Image of Soviet Science During Franco's Spain". *HoST - Journal of History of Science and Technology*, 18(2): 54-73.
- Simon Castel, Josep (2022). "Form and Meaning: Textbooks, Pedagogy, and the canonical Genres of Quantum Mechanics". En: Olival Freire (ed.) *The Oxford Handbook of the History of Quantum Interpretation*. Oxford: Oxford University Press. pp. 709-734
- Suay Matallana, I. (2024). "Chemistry, trade and the economy: exploring the history of customs laboratories in the US (1870s-1930s)". *History of Science*, 62 (3), pp. 391-415
- Suay-Matallana, I. (2024). Farmacéuticos innovadores. "Ángeles Malonda Arsis". *Circular Farmaceutica* 82 (1), p. 50
- Suay-Matallana, I, (2024), Reseña: Ferragud Domingo, C; Bertomeu Sánchez, J.R., *Entre venenos. Crímenes y castigos desde la Edad Media hasta el presente*. *Mètode*, 121 (2), p. 90.

Referència del grup:

GIUV2013-151

El grup de recerca Histradcyt sobre Història de la Traducció Científica i Tècnica (GIUV2013-151) és una estructura de recerca de l'Institut Interuniversitari López Piñero. Els seus membres han participat activament, i de forma destacada, en la configuració de les activitats de recerca, formació i divulgació abans assenyalades, així com en la configuració dels recursos bibliogràfics i patrimonials que configuren les fortaleses principals del centre abans descrit. Les activitats del grup se centren en tres eixos: la recerca pròpiament aquesta, la seua difusió a través d'articles, l'edició de monografies i l'organització de Jornades biennals amb la finalitat d'establir un fòrum de debat amb membres de la comunitat científica interessats en la Història de la traducció.

Açò ens ha permès establir llaços amb investigadors de la Universitat de Verona (Itàlia), de Mont-real (Canadà) i de Lió2 Lumière (França) a més d'universitats espanyoles com l'Autònoma de Barcelona, la Complutense o la de Salamanca. El grup pertany així mateix a la Xarxa d'Excel·lència FFI2015-68705-REDT LENGUA I CIÈNCIA. Entre les activitats i recerca del grup dels últims dos anys destaquen l'edició de volums com els titulats *Reconstruint el passat de la traducció*. L'últim ha estat dedicat a les impremtes/editorials i les obres científiques i tècniques traduïdes del francès a l'espanyol (segle XIX).(Granada: Comares, 2017). Alguns d'aquests volums han sorgit de les Jornades sobre "Història de la Traducció no literària" que el grup organitza des de 2012 en l'Institut López Piñero cada dos anys. El passat mes d'abril va tindre lloc les **V Jornades Internacionals d'Histradcyt: Traducció, Ciència i Política en la Història (segles VIII-XX). 10, 11 i 12 d'abril de 2024**

Palau de Cerveró. Institut Interuniversitari López Piñero

El grup HISTRADCyT acaba de publicar un monogràfic en *Vertere* (Hermeneus) amb el títol: **EL PAPEL DE LA PRENSA EN LA DIVULGACIÓN DE OBRAS TÉCNICAS Y CIENTÍFICAS FRANCESAS TRADUCIDAS AL ESPAÑOL (SIGLOS XVII-XX)**, editat per les professores Julia Pinilla i Brigitte Lépinette amb la participació d'altres membres del Grup. Descarregar a l'enllaç:

<https://www.publicaciones.uva.es/index.php/eduva/catalog/book/2990>

Referència del grup:

GIUV2013-071

Descripció de l'activitat investigadora:

Els estudis sobre la relació entre societat i medi ambient (en general) i sobre qüestions de sostenibilitat (en particular), són característicament interdisciplinàries o, més exactament, transdisciplinars. Les raons de la valoració precedent són en síntesi les següents. La investigació de la relació entre medi ambient i societat implica l'anàlisi, d'una banda, dels efectes socials de les alteracions de l'entorn natural i, d'altra banda, de les repercussions sobre el mateix de les transformacions i canvis socials. Es tracta doncs d'un assumpte situat en el llindar entre els dos grans camps de la ciència moderna, les ciències naturals i les socials o humanes, dos camps la separació entre els quals no ha fet més que augmentar des de fa molt temps. Aqueixa condició fronterera suscita immediatament la pregunta per les oportunitats per a una nova aproximació entre aqueixos dos mons que s'han donat l'esquena, així com per les condicions i límits de l'esmentada aproximació. El biòleg E.O. Wilson ha expressat així la idea: "La connexió d'aquest últim camp [els estudis de sostenibilitat] amb la teoria social pot semblar feble en principi, però no ho és en absolut. L'ambient natural és el teatre on va evolucionar l'espècie humana i al qual la seua fisiologia i el seu comportament estan subtilment adaptats. Ni la biologia humana ni les ciències socials poden tindre un sentit complet fins que les seues visions del món tinguen en compte aquest marc de referència tenaç".

La relació societat-medi ambient es concreta sobretot en la discussió respecte al concepte de sustentabilitat (o sostenibilitat). Aqueixa relació té mediacions diverses. Si comencem per les preguntes més pròpies de l'ecologia humana, es pot plantejar la qüestió relativa a la capacitat de càrrega per a éssers humans (a la població sostenible). Tot i que ha d'haver-hi límits naturals en aquest terreny, és clar que aquests poden ser canviants segons les característiques de les tècniques disponibles: en l'espècie humana, la biologia no és independent de la tecnologia. Una conseqüència d'aquesta (la proliferació d'artefactes irrevocablement associats als cossos humans) té una implicació notable: algunes persones poden tindre prolongacions exosomàtiques molt més grans que unes altres. Entren així en l'anàlisi la desigualtat i el conflicte social: la biologia no és separable de la tecnologia ni de la sociologia ni de la política. D'altra banda, la creença en què l'acció social pot frenar la crisi ecològica depèn de la hipòtesi que l'espècie humana -a diferència de qualsevol altra- és capaç de trobar en el seu entorn fonts de recursos sense explotar-les fins a l'esgotament, és a dir, que l'estructura de necessitats pot regular-se per raons diferents a l'existència o manca de mitjans per a satisfer-les (o, dit d'una altra manera, que les respostes als estímuls ambientals no estan rígidament programades en la dotació genètica dels humans). Ens trobem així en el terreny de la cultura (dels estils de vida i consum, dels valors i també dels mites).

Dins del marc d'un examen general de les relacions entre societat i naturalesa, tots aquests nivells d'anàlisi tenen dimensions rellevants i no poden ser ignorats. És bastant clar, llavors, que cap ciència particular, amb els seus instruments i categories actuals, està en condicions d'abordar totes les facetes d'un objecte de coneixement com aquest. L'alternativa més adequada passa per un intent de compatibilitat mútua sense reduccionismes (sense cap perspectiva disciplinar privilegiada). Això és una mica més que un mer assalt interdisciplinari, però també bastant menys que la reaparició d'una ciència unificada.

Objectius científicotècnics:

- Connectar les dimensions mediambientals, econòmiques i socials de la sostenibilitat, així com llurs projeccions educatives

Línies d'investigació:

- **La sostenibilitat en l'educació formal i no reglada.** Des de fa anys es ve insistint en diferents àmbits en la necessitat de que l'educació preste atenció a la preparació de la ciutadania per tal que pugui fer front a la situació d'autèntica emergència planetària que estem vivint.
- **Transicions a la societat postcarboni.** El concepte bàsic d'aquesta línia de recerca és que la transició cap a una societat 'post-carboni' no es durà a terme només a través de més eficiència energètica o de canvis en les polítiques del govern, sinó que s'hi requereixen profundes transformacions dels estils de vida i els patrons de consum.
- **Introducció de la sostenibilitat en la docència universitària.** La sostenibilització curricular no implica únicament incloure continguts ambientals en el temari de les diferents assignatures, comporta a més una altra sèrie de canvis més globals en la concepció del procés educatiu.
- **Ciència, democràcia i participació ciutadana.** La democratització del coneixement científic és un instrument central en els processos dirigits a garantir la sostenibilitat. Les universitats i els instituts d'investigació de titularitat pública són uns instruments fonamentals en aquest sentit.
- **Avaluació de serveis ecosistèmics i canvi global.** Els serveis ecosistèmics, la contribució directa o indirecta dels ecosistemes al benestar humà, se situen precisament a la interfase entre els dominis biofísic i social.

jose.r.rodriguez@uv.es

CONGRESSOS I SEMINARIS

Josep Lluís Barona Vilar

El professor Barona va impartir el curs de postgrau intensiu de GJEC "The Origins of Modern Science & Technology". A Kumamoto (Japó) el passat mes de novembre.

Ha participat en les següents conferències:

"Historical origins of the vaccine. Achievements and controversies." Kumamoto (Japó, International Research Organization for Advanced Science & Technology. "El llegat de Santiago Ramón y Cajal". Barcelona, Societat Catalana de Biologia, Institut d'Estudis Catalans, el 4 de desembre.

Dels dies 25 al 29 de març a Leiden, participà amb la comunicació: "The health situation of Spain at the end of the Civil War. The Rolla Hill report for the Rockefeller Foundation (August, 1939)". European Social Science Conference.

Més endavant participarà amb la conferència "La infantesa: problema social i sanitari a principis del s. XX." del Seminari 'Fer-se grans'. Que tindrà lloc en l'IILP el dia 9 d'abril 2025. També al mateix mes d'abril té programada la participació en "La medicina de la Il·lustración." Cicle de conferències de la Fundació de Ciències de la Salut sobre "La humanización de la sanidad a través de la Historia. La Ilustración." Madrid, Residencia de Estudiantes.

José Ramón Bertomeu Sánchez

Participa amb diferents membres de l'IILP implicats en l'organització de la 14 ICHC, coordinada per Ignacio Suay, que tindrà lloc a València el juny de 2025 i que es tracta d'uns dels congressos internacionals més rellevants en història de la química.

Salvador Calatayud

Salvador Calatayud va participar en els seminaris « Entre el Estado y la comunidad. La gestión del agua en los orígenes de la España contemporánea (siglo XIX)», en el Colóquio Internacional Água e Território no Sul da Europa em perspectiva histórica, que va tindre lloc el dia 26 de novembre de 2024, a l'Universidade de Évora, Colégio Espírito Santos. El dies 24 i 25 de gener de 2025, en Las Palmas, va presentar la comunicació "¿Escasez o abundancia? Políticas del agua en España y Francia en los inicios del Estado contemporáneo (siglo XIX)" en el XIV Congreso Internacional de la Asociación Española de Historia Económica

Ha participat en el Podcast: "Un largo declive: la etapa final de la sericicultura valenciana, 1830-1910". En Tiempos Agrarios, Podcast de la revista Historia Agraria, gravat el 4 de novembre de 2024 i presentat per Iñaki Iriarte.

Carmel Ferragud

En octubre Carmel Ferragud participà amb una intervenció centrada en l'Alghemesí de l'edat en el acte commemoratiu: 450 ANYS DEL TÍTOL D'UNIVERSITAT. UNA MIRADA A LA HISTÒRIA DE LA CIUTAT ENTRE ELS SEGLES XIII I XVIII

El 23 d'octubre d 2024 en l'Espai Ciència (Centre Octubre) va tindre lloc: **BAR DE CIÈNCIES: Una tertúlia molt tòxica:** Amb la participació dels autors **Carmel Ferragud (IILP) i José Ramón Bertomeu Sánchez (IILP)** i amb la moderació de **Reis JuanA** propòsit de la publicació del llibre *Entre verins. Crims i càstigs des de l'edat mitjana fins al present* (Col. Sense Fronteres, Bromera/PUV, 2024)

[Col·laboració] Programa de TV sobre els metges d'Algemés d'època medieval i moderna. [De Cotes a Pardines. Una història d'Algemés](#). Berca TV. 2024.

[Col·laboració] Programa de TVE 1 [la història de la farmàcia en València] Informativo 1 Comunitat Valenciana a les 14:00 i en Informativo 2 Comunitat Valenciana a les 15:50. RTVEplay (7-02-2024).

[Col·laboració] sobre la "pesta" i la fosa de Nuremberg. Programa "[La linterna](#)", amb Àngel Expósito, Cadena COPE (13-03-2024).

"[La peste negra](#), una plaga que assolí la cristiandat", *National Geographic. Historia*, 244 (abril 2024), 80-95.

"[De les tenebres a la llum. L'edat mitjana i la ciència](#)", *Daualdeu. Revista de divulgació científica i tecnològica* [=La ciència en l'edat mitjana], 27 (2024), 27-30.

Ernest García

Ernest García va participar, amb la conferència "Entre Marx i Malthus: el problema de la població i els recursos", en la IV Jornada Història del Món Actual- Terra buida o plena?: Els reptes del (de)creixement de la població, organitzada per la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de les Illes Balears, Palma, 11 d'abril de 2025.

Ximo Guillem-Llobat

Ximo Guillem va coorganitzar el gener de 2025, juntament amb Luz Narbona i Francesca Antonelli, la jornada "Arxivant el patrimoni documental de la ciència i els moviments socials". A finals de febrer va coorganitzar, juntament amb Carmel Ferragud i Ignacio Suay, la XI Matinal en història i ensenyament de les ciències, que en aquesta ocasió estigué dedicada a les Catàstrofes artificials. I també ha estat coorganitzador de la jornada del 28 de març "Medio ambiente y salud. Perspectivas filosóficas e históricas" juntament amb José Ramón Bertomeu i companys de filosofia de la ciència de la UNED i la UV. La jornada va funcionar molt bé i es va acordar que aquestes jornades continuarien celebrant-se amb caràcter anual.

A finals de març 2025 es va inaugurar a la Facultat d'Infermeria de la UV l'exposició "Tòxics (in)visibles". L'exposició havia estat comissariada per Ximo Guillem, Antonio García Belmar i Imma Mengual i es va inaugurar per primer cop el 2019 al Palau Cerveró. Va reinaugurar-se a Olot el 2020 i ara s'ha adaptat per aquest nou espai. Ja està negociant-se la itinerància de l'exposició per als propers mesos.

A primavera-estiu té prevista la participació en diversos congressos com ara la 14th International Conference on the History of Chemistry (València), el nou congrés de la International Commission for Research into European Food History (Paris) y el XVII Congreso de la Asociación de Historia Contemporánea (València).

Sofiya Kamalova

Sofiya Kamalova Rogova ha participat en 11th Conference of the European Society for the History of Science, Barcelona (4-7 setembre 2024) amb la presentació "Beyond Archives: Unveiling Untold Narratives through Oral History in the History of Science", en la XVIII Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica, Olot (Girona) (21-24 novembre 2024) amb la ponència "Salud laboral y saberes expertos: el caso Ardystil, una intoxicación laboral en Alcoy a finales del siglo XX" i en SHAC Postgraduate and Early Career Workshop Agenda Alchemy and Chemistry as Vessels for Cultural Discourse Oxford (14 de gener 2025) amb la presentació que porta per títol "Tracing Toxicity: The Chemical Product Cycle in the Ardystil Case". També ha coorganitzat les I Jornadas de Divulgación en Historia de la Ciencia "Zones de contacte i d'intercanvi" del 17 de gener.

Silvia Pérez Criado

En setembre de 2024, Silvia Pérez va participar en la 11th Conference of the European Society for the History of Science en Barcelona (4-7 de setembre), on va presentar la comunicació que portava per títol "Unraveling the Legacy of DDT in Spain: A Comprehensive Analysis of Production, Utilization, and Societal Implications". En novembre, va a assistir a la XVIII Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica en Olot (Girona) (21-24 de novembre), on va exposar la ponència "La evolución de la industria de plaguicidas en España (1945-1977): Un estudio preliminar sobre la producción de DDT".

Del 19 de novembre a l'1 de desembre realitzà una estada d'investigació en la residència Faberllull, dentro del programa *Ciencias de la Tierra: historia, ciencia y sociedad*. I va participar amb una conferència en l'Hospital de Olot : "Criando en el DDT: Historia y riesgos del DDT en la salud".

El 14 de gener de 2025, participà en el SHAC Postgraduate and Early Career Workshop: Alchemy and Chemistry as Vessels for Cultural Discourse, celebrat el St John's College de la Universitat d'Oxford, on va presentar la comunicació "From Laboratory to Society: DDT and Public Health in Franco's Spain". També va coorganitzar les I Jornades de Divulgació en Història de la Ciència en l'IILP, que van tindre lloc el 17 de gener.

En breu, Silvia farà una estada postdoctoral de quatre mesos (de febrero a maig) en el CIUHCT de Lisboa. El proper 8 d'abril ha estat convidada a participar, junt a Mariah Freitas, en el programa INTERCÂMBIOS IN THE HISTORY OF CHEMISTRY AND MOLECULAR SCIENCES: A BRAZILIAN-EUROPEAN DISCUSSION FORUM, organitzat per la Commission on the History of Chemistry and Molecular Sciences, on intervindrà en una sessió al voltant de "Pesticides and Dictatorships".

José Manuel Rodríguez Victoriano

Va coordinar el Seminari: **“La producció de la ignorància ciutadana: manipulació informativa, notícies falses i guerra jurídica”** Del 17 d'octubre fins al 19 de desembre de 2024 en 9 Sessions.

Les nou conferències que estructuraven aquest seminari van indagar des de les ciències socials, jurídiques, i de la comunicació, la producció de la ignorància ciutadana, la desinformació i la proliferació programada de notícies falses i la instrumentació política de la guerra jurídica.

Ignacio Suay Matallana

Respecte als congressos i altres activitats diferents membres del IILP estan implicats en l'organització de la 14 ICHC, coordinada per Ignacio Suay, que tindrà lloc a València el juny de 2025 i que es tracta d'uns dels congressos internacionals més rellevants en història de la química.

Com en anys anteriors ha coordinat també el desenvolupament del curs d'extensió universitari de la Nao Gran sobre Història de la Ciència en el qual participen diferents membres del IILP. D'altra banda, durant l'any 2024 ha sigut convidat per a oferir una conferència “Peritos nos Limites: Química e Fiscalidade nos Laboratórios das Alfândegas” en el cicle de seminaris del Centro Interuniversitário de História das Ciências e da Tecnologia (CIUHCT) de Lisboa, igualment, al novembre va formar part del comitè científic de la XVIII Trobada d'Història de la Ciència i de la Tècnica, en la qual també va presentar la comunicació «De l'enginyeria per a llicenciats a l'enginyeria per a enginyers a la Universitat de València (1961-2003)».

SEMINARIS I PRESENTACIONS

L'IILP desenvolupa tots els anys cicles de seminaris d'investigació al voltant de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, en què participen alguns dels més coneguts especialistes internacionals d'aquests temes. Els seminaris tenen habitualment lloc a la sala de conferències de l'IILP a partir de les 16:30h., però es continuarà celebrant regularment de manera virtual.

També hi ha cicles amb col·laboració amb altres institucions que tenen altres horaris i llocs. Totes les sessions són obertes al públic.

La llista següent informa del programa provisional dels seminaris en el segon semestre del 2024. Malgrat tot, es recomana consultar la pàgina web de l'IILP: www.uv.es/ihmc, en què la informació està actualitzada. Com altres anys, qualsevol proposta de seminari o col·laboració serà sempre ben rebuda. Volem agrair a totes les persones que han participat les seves aportacions a la qualitat d'aquest seminaris.

Gener 2025

Dilluns 13 de gener a les 18 hores

Cicle de Memòria democràtica.

CLUB LECTURA; UNA LUZ TÍMIDA (2024), África Alonso. Seix Barral
Organitza: Joan Lloret, Ana Garcia i Ximo Estal

Dimecres 15 a les 18 hores

CICLE CINEMA I CIENCIA. CICLE EIDOLOSCOPIUM

El jorobado de la Morgue (Javier Aguirre 1973)

Presentació i comentaris sobre la pel·lícula a càrrec de Ignacio Nebot (IILP-UV).

Divendres 17

I Jornades de Divulgació en Història de la Ciència: Zones de contacte i d'intercanvi

Organitzades per **Silvia Pérez Criado, Sofiya Kamalova y Andrea Martí Rogova** (Universitat de València).

Dimecres 29 a les 18 hores

CICLE CINEMA I CIENCIA. CICLE EIDOLOSCOPIUM

"El experimento del Doctor Quatermass" (Val Guest, 1955).

Comentada per Juan Ignacio Gomar Gamón (professor de Literatura, UV)

23-24 de gener de 2025. Saló d'actes, Palau Cerveró

JORNADA: "Arxivant el patrimoni documental de la ciència i els moviments socials"

Coordinació: "Francesca Antonelli (Universitat di Bologna), Luz Narbona (IILP-UV) i Ximo Guillem (IILP-UV)" amb la participació de Joan Boadas.

Febrer 2025

Dimecres 5 a les 18 hores

Cicle de Memòria democràtica

Documental. "Els internats de la por" de Montse Armengou i Ricard Belis.

Dimecres 19 a les 18 hores

Maricas en dictadura. Presentació dels llibres: *El franquismo contra Álvaro Retana. Escritos inéditos* (Renacimiento, 2024), de José Martínez Rubio, i *Maricas. Queer Cultures and State Violence in Argentina and Spain, 1942-1982* (Nebraska University Press, 2024), de Javier Fernández Galeano.

Divendres 21 i 29, dissabte 29

XI Matinal d'Història i Ensenyament de les Ciències. Catàstrofes artificials 2025

Març 2025

Dilluns 3 de març 2025 a les 18 hores, sala de reunions

Cicle de memòria democràtica

CLUB LECTURA. LLIBRE: "Largo pétalo de mar"

Autora: Isabel Allende.

Dijous 6 de març 2025 a les 17 h

Seminari: "Annie Ernaux y las ciencias" impartit per Lydia Vázquez (UPV/EHU)

Organitza: Natalia Campos (IILP-UV)

Dijous 27 de març de 2025 a les 17:30 hores, aula Magna-saló d'actes

Facultat d'Infermeria i Podologia

Seminari: " Investigación-acción frente a los riesgos de los aglomerados de cuarzo en España"

Alfredo Menéndez Navarro. Catedràtic d'Història de la Ciència de la Universitat de Granada.

Divendres 28

MEDIO AMBIENTE Y SALUD. Perspectivas filosóficas e históricas

Abril 2025

Dimecres 2 a les 10 hores

Seminari: Fer-se grans: nàixer i créixer en la història

Organitzadors: Carmel Ferragud (Institut Interuniversitari López Piñero, UV) i Juan Vicente García Marsilla (Dep. d'Història Medieval i Ciències i Tècniques Historiogràfiques,

Facultat de Geografia i Història, UV)

10.00 h. Cèsar Sierra. *No es país para niños*: els infants i l'assistència sanitària en la medicina grega clàssica.

11.00 h. Alessandra Foscati. La difficoltà di nascere e crescere. Parti difficili e prime cure del bambino tra Medioevo e prima età moderna

Dimecres 9 a les 10 hores

Seminari: Fer-se grans: nàixer i créixer en la història

10.00 h. María Jesús Fuente. Barbazul, el niño de nieve y caperucita: niños y niñas en la Edad Media

11.00 h. Josep Lluís Barona Vilar. La infantesa: problema social i sanitari a principis del segle XX.

Divendres 4

Sabers en construcció / Knowledge (s) in construction First King's College-CHoSTM and Interuniversity Institute López Piñero encounter around Sabers en acció.

Amb la participació de David Edgerton

Dijous 19 a les 16:39 hores.

Seminari: El caso "Ardystil": una intoxicación laboral en las fábricas de aerografía textil (1990-2003)

Sofiya Kamalova Rogova (Doctoranda)

Maig 2025

Dimecres 7 a les 18 h.

Cicle de Memòria Democràtica.

Documental: ESPAIS DE PAU EN TEMPS DE GUERRA de Jaume Bayarri

Divendres 9 de maig jornada

CICLE EIDOLOSCOPIUM

Jornada de conferències. Eidoloscopium. L'imaginari científic en el cine de terror: Mad Doctors. Ignacio Nebot Segarra (UV- Institut Interuniversitari López Piñero), Marcos Bonet Safont (UV- Departament d'Història de la Ciència i Documentació) i Sergio Martínez Martín (UPV)

Dimecres 15 a les 16:30 hores

Seminari: Biografia del orbígrafo: estrellas dobles, ley de Kepler y autarquía (1912-1985).

Seminari impartit per Anxo Vidal Nogueira

Dijous 22 a les 16:30 hores

Seminari: La estructuración periférica de las ecologías partidarias: un análisis local y comparativo de Les Écologistes en Lyon y de Compromís en Valencia.

Seminari impartit per Adrien Bidaud

Dijous 29 a les 16:30

Seminari impartit per Alba Masramon(ajudes Biblioteca)

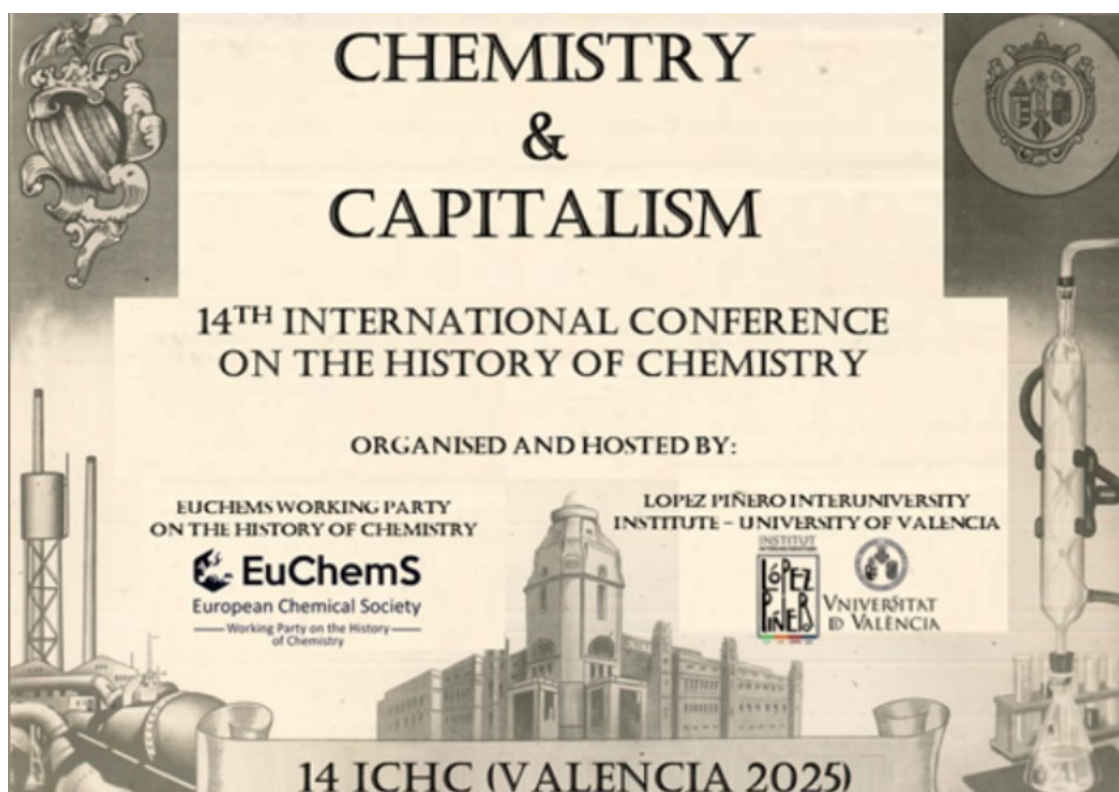
Juny 2025

Dijous i divendres 4 i 5

Workshop sobre diplomacia científica

Organitza Pedro Ruiz-Castell

La [14th International Conference on the History of Chemistry](#) (14 ICHC) tindrà lugar de l'11 fins al 14 de juny a València

BIBLIOTECA

La **Biblioteca Historicomèdica “Vicent Peset Llorca”** reuneix fons antics i moderns relacionats amb la història de la ciència, la tecnologia i la medicina. La secció de publicacions d'història conté més d'11.000 monografies, una de les col·leccions de revistes especialitzades més importants en aquesta àrea (moltes consultables en línia) i una sala d'obres de referència amb més de 1.000 títols d'accés directe que ha sigut recentment reorganitzada i, actualitzada amb la compra dels principals manuals, diccionaris, tractats i altres obres de consulta publicades als darrers anys.

El fons antic consta d'uns 20.000 volums, dins dels quals destaquen, per exemple, els donats per Peregrí Casanova, amb una nombrosa col·lecció de textos darwinistes, León Sánchez Quintanar, Enrique Ferrer i Viñerta i la família Peset, la biblioteca de la qual constitueix un dels nuclis essencials de la col·lecció. La biblioteca disposa de més de 3.000 llibres mèdics des dels segles XVI al XVIII, i al voltant de 15.000 llibres dels segles XIX a XXI, a més de col·leccions importants de revistes mèdiques d'aquests períodes.

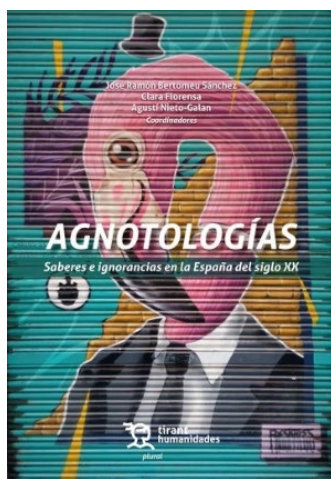
ÚLTIMES DONACIONS IMPORTANTS

BIBLIOTECA

Donacions. S'ha incorporat al nostre fons la donació de quatre volums de la biblioteca personal de Manuel Usano Martín, metge valencià i professor auxiliar responsable del Departament de Medicina Esportiva entre 1934 i 1939, anexe a la Càtedra de Fisiologia i Bioquímica de la Facultat de Medicina de la Universitat de València, baix la titularitat del Dr. José Puche Álvarez. També s'han incorporat al fons donacions d'obres de divulgació, procedents de diferents membres de l'Institut, enriquint d'aquesta manera la nostra col·lecció. Fruit d'aquestes donacions, s'ha incrementat la revista *Gimbernat: Revista d'Història de la Medicina i de les Ciències de la Salut*.

**Institut
Interuniversitari
“López Piñero”**

Directora de la Biblioteca
Historicomèdica:
Lucía García

Cartells de la “Casa Verda”. S’han fet tasques de conservació sobre els cartells de la Casa Verda. Aquests venien enganxats a cartolines i enfundants dins de plàstics. S’han llevat les cartolines àcides, les cintes adhesives i les restes d’adhesiu mitjançant dissolvents adients. Una vegada fet el tractament, s’han instal·lat en una caixa de cartó de conservació.

Arxiu d'història oral. Recentment, s'ha creat al repositori institucional RODERIC, diferents col·leccions que allotjaran [l'Arxiu d'Història Oral de l'Institut](#).

Difusió. La Biblioteca Historicomèdica fa ressò dels seus fons, serveis i activitats a les xarxes socials, sota el perfil *Biblioteques. Universitat de València*.

Exposicions. Hem col·laborat en les següents exposicions:

- *Arxiu ecologista*
- *Documentació i lluita ecologista: El Fons de Documentació del Medi Ambient de la Casa Verda (1982-2012)*,
- *Transició pedagògica*
- *Trobes 550 anys de la impremta en València*

A més, hem col·laborat també en la presentació del projecte internacional “*Tesoro Messicano*”.

En ambdós casos, la participació ha consistit en el préstec d'obres de Fons Antic, obres de fons modern i cartells.

HEMEROTECA

La hemeroteca ha augmentat els fons de:

- ***Gimbernat: Revista d'Història de la Medicina i de les Ciències de la Salut.*** S'ha incrementat amb els números 76 (any 2022) fins al 82 (any 2024). Ha sigut una donació de Josep Lluís Barona.

ULTIMES ADQUISICIONS

A la [web de la biblioteca](#), es pot trobar una pàgina amb les [novetats](#) comprades per la biblioteca

GUIES TEMÀTIQUES

La Biblioteca ha actualitzat les seues guies temàtiques:

- [Museus d'Història de la Ciència, la Medicina i la Tecnologia](#)
- [Col·leccions digitals per a la Història de la Ciència](#) (llibres i revistes, material gràfic i audiovisual, instruments científics...)
- [Recursos documentals](#): recull recursos documentals bibliogràfics, una compilació d' institucions i associacions relacionades amb la Història de la Ciència, la Medicina i la Tecnologia, així com recursos en línia.

Amb elles s'intenta oferir una nova eina per als investigadors de la ciència i recopilar molta informació que es troba dispersa en *el núvol*.

Per a qualsevol dubte podeu contactar amb el personal de la Biblioteca en el correu bibhismed@uv.es o per telèfon 96 392 63 20.

Crèdits d'imatges: Google

ESTADES 2024-2025 AJUDES BIBLIOTECA VICENT PESET LLORCA

Destinades a investigadors en l'àmbit de la història de la ciència, la tècnica i la medicina per desenvolupar projectes de recerca que facen ús de les col·leccions de la [Biblioteca "Vicent Peset Llorca"](#) i/o el [Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència](#) de [l'Institut interuniversitari López Piñero](#) de la Universitat de València (IILP-UV)

Amb aquestes Ajudes cinc investigadors i investigadores faran estada en l'Institut Interuniversitari López Piñero per tal de fer recerca a la biblioteca i col·laborar a diferents tasques d'investigació de l'IILP:

1. David Beorlegui Zarranz (UDIMA)

1. "Zonas de intercambio en la producción y regulación de la tecnociencia en la Península Ibérica: Académicos, activistas y industria, 1930s-1990s (EXCHANGESCI)"
2. "Memória e experiência em Zonas de Sacrifício - Implicações Sociais e Ambientais num Estudo Histórico Comparativo da Desindustrialização Nociva entre Espanha (País Basco) e Brasil (Rio de Janeiro)".

2. Valentina Marta Rodríguez (Universidad de Vigo)

Estudios de género a través de la historia de la traducción del GRUPO HISTRADCYT (relevancia de enfermedades femeninas para los alienistas franceses)

3. Alba Masramón Cruzate (Universitat de Barcelona)

La historia de la enfermería a la Catalunya contemporània

4. Elma Brenner Wellcome Collection, London

Material cultures of plague in Spain, 1560-1610

5. Francesco d'Amaro (UAM)

Los recursos agro-naturales y la protección del medio ambiente en España alrededor de los años sesenta y ochenta del siglo xx.

MUSEU

Durant el curs 2024-2025 el treball al Museu en els seus tres eixos principals (Conservació, Investigació i Educació), abordarà els següents elements: Millorar la qualitat tècnica i científica dels sistemes d'informació del Museu; Desenvolupar la col·lecció mitjançant investigació i organització de sessions de treball al voltant d'alguns dels seus objectes; Fomentar la realització de pràctiques curriculars i extra-curriculars al Museu; Fomentar la relació entre les col·leccions del Museu i la investigació i docència desenvolupada a l'IILP; i com sempre recolzar el desenvolupament d'exposicions temporals a l'IILP.

El Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència de l'IILP disposa d'una col·lecció molt àmplia d'instruments científics i mèdics procedents de la Universitat de València. Fruit del treball dels seus investigadors, és el catàleg col·lectiu que es pot consultar a <https://instruments.uv.es/>. Aquests objectes són, al mateix temps, fons històriques úniques, eines per l'ensenyament de les ciències i materials museogràfics que es fan servir en exposicions temporals i permanents. El museu, per tant, gestiona l'adquisició, conservació i investigació d'aquest patrimoni, així com totes les tasques relatives a la seua difusió i exhibició. D'aquesta manera tracta de posar a l'abast d'investigadors i divulgadors totes les potencialitats de la cultura material de la ciència, la tecnologia i la medicina. En l'actualitat, el nou conservador del museu és el professor **Josep Simon** (josep.simon@uv.es) i el treball amb les col·leccions del museu es desenvolupa amb la participació i col·laboració fonamental de personal contractat temporal, com l'investigador doctoral **Anxo Vidal** (director executiu del projecte *Física Ciborg*) i **Marina Piedrahita** (investigadora, docent i gestora cultural contractada en el projecte:

InstrumentariaMHMC).

Les persones interessades en les activitats del museu poden contactar amb el seu conservador per tal de plantejar donacions, col·laboracions i projectes d'investigació històrica, de divulgació o museístics. Una part selecta de la col·lecció es pot contemplar en les exposicions permanents de l'IILP que es troben al Palau Cerveró (Plaça Cisneros, 4) i a la Facultat de Medicina de la Universitat de València (Av. Blasco Ibáñez, 17). Els instruments es fan servir també habitualment en les exposicions temporals que organitza l'IILP i altres institucions que sol·liciten aquests objectes. Des del museu també s'encoratja els estudiants del Màster Interuniversitari en Història de la Ciència i Comunicació Científica (Universitat de València, Universitat d'Alacant i Universitat Miguel Hernández d'Elx) a utilitzar els objectes de la col·lecció per desenvolupar treballs.

El Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència ha sigut guardonat en 2024-2025 amb dues subvencions per al desenvolupament de les seves col·leccions:

- ***Física Ciborg***. Projecte finançat per la Fundación Española para la Ciencia y la Tecnología [FCT-23-19590] que produeix vídeos, rutes històriques i tallers educatius en la intersecció de la història, la museologia i la didàctica de les ciències. Desenvolupat en col·laboració entre la Universitat de València i la Universidade de Santiago de Compostela. Investigador Principal: Josep Simon. Director Executiu: Anxo Vidal. Col·laboradors: M^a del Carmen Bao Varela, Ana Isabel Gómez Varela, Ximo Guillem-Llobat, Luzada, Pedro Ruiz-Castell, Ignacio Suay Matallana, Anxa Novo Platas, María Luisa Losada, Lluís Pascual i Vidal, Sofía Otero Ugobono.

Més informació:

<https://fisicaciborg.blogs.uv.es/inicio/fisica-ciborg-val/>

- ***InstrumentariaMHMC***:

Un sistema de documentació de la cultura material de la ciència, la tècnica i la medicina a la Comunitat Valenciana. Projecte finançat per la Generalitat Valenciana que pretén completar i millorar el sistema de documentació del Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència. Se centra en alguns casos pilot que impliquen la base de dades central de la col·lecció d'objectes del Museu, així com col·leccions

documentals de literatura comercial, i els arxius de Vicent Peset Llorca i de Ramón Gómez Ferrer. Coordinat per Josep Simon i amb la participació de Marina Piedrahita, investigadora, docent i gestora cultural.

Donacions

- Instrumental del laboratori d'anàlisi clínics del Dr. Antonio Benet Orts (1911-1967) situat al c/Sorní 25 de València. Donat per la seva filla, la Dra. Isabel Benet Monforte.
- Polarímetre Polartronic D. Laboratori del Prof. Gonzalo Blay, Facultat de Química de la Universitat de València.
- Algunes peces provinents de l'IES Sant Vicent Ferrer i emprades en l'exposició temporal *Transició Pedagògica: Ciència, Experiència i Llibertat*, romanen al Museu d'Història de la Medicina i de la Ciència en dipòsit temporal.
- Equip de làser i accessoris procedent del Laboratori del Grup de Semiconductors adquirit per grups d'investigació de les facultats de Química i Física de la Universitat de València.
- Instrumental d'exploració física general pertanyents a la consulta del Dr. Josep Roig (Albalat de la Ribera/Gandia).
- Aparells de reconstrucció ceràmica de dents assistida per computadora (1980s/1990s/2000s). Clínica Odontològica de la Universitat de València.

Exposicions

- Transició Pedagògica: Ciència, Experiència i Llibertat. 26/03/24-25/10/24
- Fontilles: La ciudad escondida. 19/12/24-22/06/25
- Menjars de la Terra: legado gastronómico de González Pomata. 04/07/25-14/11/25
- Detrás de la piel. 04/12/25-17/04/26

Visites guiades

Els instituts d'ensenyament secundari i altres grups interessats a visitar les col·leccions poden fer-ho amb un email a visites.guiades@uv.es

Telf: 96 353 10 76

Més informació en:

- <https://www.uv.es/fundacio-general-voluntariat-cultural/ca/activitats.html>
- <https://www.uv.es/uvweb/cultura/ca/patrimoni-cultural/visites-guiades-1285873386229.html>
- <https://www.uv.es/ihmc>

Voluntariat

Qualsevol persona interessada per ser voluntària cultural de la Universitat de València ha de sol·licitar-ho a voluntariat.cultural@uv.es. El personal voluntari rebrà una formació general en temes de voluntariat i una formació específica per tal de presentar les col·leccions de l'IILP amb la participació de l'equip de comissaris del centre.

Les condicions general per a ser "Voluntari/a Cultural UV" venen establides ací: <https://www.uv.es/fundacio-general-voluntariat-cultural/ca/ser-voluntari/condicions-generals.html>

EXPOSICIONS

L'Institut Interuniversitari López Piñero disposa d'exposicions temporals i permanents amb imatges, textos i instruments que permeten reflexionar al voltant de la ciència, la tecnologia i la medicina amb noves perspectives crítiques i plantejaments lúdics i alternatius. Les portes del Palau Cerveró estan obertes al públic general i als grups d'estudiants i professorat amb guies que ajuden a dirigir les mirades i plantejar qüestions de caire general i particular.

EXPOSICIÓ: FONTILLES: La ciutat amagada

De 19 de desembre de 2024 a 22 de juny de 2025, Palau de Cerveró-Sala José Puche

FONTILLES. La ciutat amagada.

Al principi del segle XX, entre les poblacions que se succeïen al llarg del Vall de Laguar, a la Marina Alta, va començar a formar-se'n una de nova que va prendre el nom de la vall on es va situar. Una vall oberta a la mar i envoltada de muntanyes, des d'on era possible albirar l'horitzó i no ser vist des de cap de les poblacions veïnes. Emmurallada i amagada entre les muntanyes, aquesta nova població situada a la vall de Fontilles es va concebre per a quedar oculta, però va necessitar ser permanentment mostrada per a sobreviure. Els seus pobladors vingueren de llocs que no pensaren mai d'abandonar i als quals no pogueren tornar mai. Durant un segle llarg d'existència, més de dues mil persones van viure i van morir a Fontilles. Allí van treballar i es van divertir, van cuidar i van ser cuidades, es van ajudar en el sofriment i van compartir les seues esperances, van perdre la llibertat i van lluitar juntes per recuperar-la. Com en molts altres pobles, sí, però unides en aquest cas per un secret comú que les va fer diferents de tots les altres.

L'exposició ofereix al visitant la possibilitat de recórrer i conèixer la ciutat de Fontilles a través de les imatges, els objectes i les veus dels seus habitants. És una invitació a tocar, mirar i escoltar allò que els habitants d'aquesta ciutat oculta els mostren i els contenen, amb l'esperança de despertar l'interès i la curiositat per saber més sobre un lloc aparentment tan diferent i en realitat tan semblant a qualsevol altre.

L'exposició es nodreix del ric patrimoni documental, material, iconogràfic, audiovisual, sonor i oral acumulat al llarg de la història de Fontilles i que fa poc s'ha recuperat, preservat i posat a la disposició de tots gràcies al Fontilles Heritage Project, un projecte de treball fruit de la col·laboració entre la Universitat d'Alacant i la Fundació Fontilles, que ha sigut possible gràcies al finançament aportat per la fundació japonesa Sasakawa Health Foundation.

Els visitants podran consultar plànols i mapes dels edificis i espais que van conformar aquest espai d'aïllament, conèixer la seua forma de govern i les normes que van regir la vida diària, fer una ullada als múltiples dispositius ideats per a exposar aquesta ciutat oculta als ulls dels qui la van voler mirar i ajudar des de l'altre costat de la muralla, conèixer les formes de vida i de treball dels seus habitants i descobrir la increïble varietat de representacions gràfiques que es van idear per aconseguir veure i comprendre la forma i el comportament de l'agent invisible que va desencadenar tota aquesta història.

La història d'aquests objectes, imatges, documents i veus és la història dels qui se'n van servir en les seues vides i van saber guardar-los per tal que la seua memòria no es perdera.

Organitza: *Vicerektorat de Cultura i Societat, Universitat de València Centre Cultural La Nau de la Universitat de València*

Col·labora: *Fundació Fontilles, Universitat de València, Sasakawa Health Foundation i Generalitat Valenciana*

Comissariat: *Antonio García Belmar, Imma Mengual i Inés Antón Dayas*

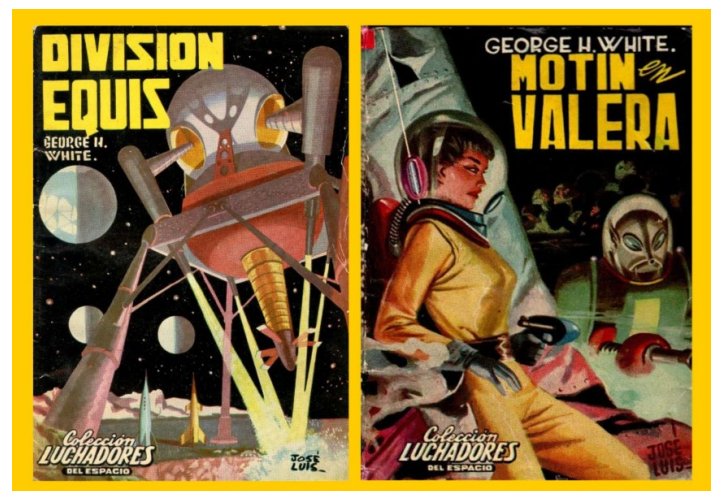

EXPOSICIÓ: Pascual Enguídanos: Viaje a la utopía en la España de los 50

Comissari: Jonathan Bustos

Abans de Star Wars, de Star Trek i, fins i tot, del Sputnik, un escriptor valencià va transportar als seus lectors a un univers on la ciència i l'aventura es donaven la mà. Pascual Enguídanos Usach (Llíria, 1923-2006) va ser un escriptor perfeccionista i autodidacta que, a partir de 1953, amb el pseudònim de George H. White (nom anglosaxó per exigències de l'editorial per a millorar les vendes), va escriure una sèrie de «novel·letes de l'espai» (el terme «ciència-ficció» encara no havia arribat a Espanya) que acabaria coneixent-se com La Saga dels Aznar. En un món en plena Guerra Freda, aquestes novel·les van reflectir les tensions entre els dos blocs de l'època i les connectava amb alguns grans debats sobre les possibilitats de la ciència i la tecnologia amb els interessos del gran públic que van aconseguir.

El comissari de l'exposició és Jonathan Bustos, alumne del Màster Interuniversitari d'Història i Comunicació de la Ciència i se situa en el primer pis del Palau de Cerveró. Consta de quatre seccions en les quals es presenta tant una selecció de novel·les de l'autor, com els originals d'algunes portades il·lustrades pel seu dibuixant, així com altres materials de gran interès. Gràcies a la imaginació de Pascual Enguídanos, els lectors d'eixes novel·les van poder oblidar-se, encara que fora per una estona, que vivien en una Espanya grisa, recentment eixida del racionament, i escapar cap a mons fantàstics creats per un escriptor al qual aquesta exposició vol retre homenatge.

ENSENYAMENT I DIVULGACIÓ DE LES CIÈNCIES

L'IILP ofereix nombrosos recursos per a tots els nivells de formació dins de l'ensenyament de les ciències, tant de primària i secundària, com universitari o de formació del professorat. Els recursos de la biblioteca són habitualment emprats per part del professorat interessat a fer servir la història dins de l'ensenyament de les ciències. Les exposicions disposen habitualment de guies educatives a l'abast del professorat que vol visitar-les amb els seus estudiants. També acull a professorat convidat que vol fer recerca educativa amb les fonts d'aquesta institució. Els professors de l'IILP imparteixen cursos de formació d'història de la ciència dins dels màsters de formació del professorat.

Dins d'aquesta línia, han estat organitzades deu [jornades matinals](#) de formació destinada al professorat. La primera sessió fou el mes d'abril de 2016 amb el tema: **“Ciència, història i gènere”**, la segona al mes de novembre de 2016 amb el CEFIRE, l'institut Lluís Vives de València i el tema central: **“Els instruments científics”** (amb Alfons Zarzoso, Museu d'Història de la Medicina de Catalunya). La tercera matinal va ser realitzada en maig de 2017 al voltant del tema **“La ciència en acció”** (amb la participació d'Eduard Aibard, UOC). L'objectiu principal fou promoure la discussió respecte als mites del mètode de la ciència a partir dels estudis d'història i sociologia de la ciència. La V matinal d'història de la ciència tingué lloc els dies 1 i 2 de març de 2019 sobre el tema: **“150 anys de la taula periòdica: Passat i present de les aules de ciències”** en què participà Enrique Perdiguero (Universitat d'Alacant). La VI Matinal (amb Luis Moreno) va tindre lloc a Alacant al febrer de 2020 amb centre d'atenció fonamental els **Museus de ciència com altres espais d'aprenentatge de les ciències**. Es va tractar la cultura material de la ciència, del patrimoni científic, les diferents tipus d'exposicions, les guies didàctiques, etc. Amb l'objectiu de crear un grup de treball i una llista dels principals museus de ciència del nostre entorn per tal de millorar el seu aprofitament didàctic. La VII Matinal **“Humanitats digitals i ensenyament de les ciències”** es va realitzar els dies 26-27 de febrer i 5 de març de 2021, la VIII Matinal d'Història i Ensenyament de les Ciències **“Itineraris educatius d'història de la ciència en la ciutat”**, els dies **18-19 i 25-26 de febrer de 2022**, l'any 2023 la IX Matinal **“Ciència i cinema”** i 2024 **“Renovació Pedagògica: Passat i present”**

Les [sessions](#) disposen d'un dossier de materials i una llista de recomanacions bibliogràfiques per a continuar estudiant el tema. L'objectiu final és la consolidació d'un grup de treball, amb objectius de més llarga durada.

Les persones interessades en qualsevol d'aquestes activitats relacionades amb la història i l'ensenyament de les ciències poden connectar amb la direcció del centre: ximo.guillem@uv.es. L'IILP organitza cursos d'història i divulgació de la ciència dirigits a les persones majors amb col·laboració amb la [Nau Gran](#). També s'organitzen itineraris científics per la ciutat de València.

XI MATINAL Història i Ensenyament de les Ciències. Catàstrofes artificials 2025

21-28 febrer 1 de març 2025

La **XI Matinal** analitzarà diversos escenaris de catàstrofes d'un alt impacte, com la DANA del 29 d'octubre a diverses comarques de la província de València, el desastre de Txernòbil de 1986 i el seu llegat contemporani, i també l'afonament del Prestige i la marea negra, amb l'aparició del moviment ciutadà NuncaMás.

Les Matinals d'història de la ciència són trobades anuals de diàleg entre l'experiència professional del professorat d'ensenyament secundari, i la recerca en història de la ciència, la tècnica i la medicina, i en didàctica de les ciències. Fomenten reflexivament la fertilització recíproca i col·laborativa de història, didàctica, i saber i pràctica educativa.

Les Matinals d'[Història i Ensenyament de les Ciències](#) són organitzades per l'Institut Interuniversitari López Piñero (IILP) i la Unitat de Cultura Científica i de la Innovació (UCC+I) de la Universitat de València. Les anteriors edicions estigueren dedicades a "ciència i gènere", "instruments científics", "ciència en acció", "controvèrsies sociocientífiques", "taula periòdica", "museus de ciències", "humanitats digitals", "itineraris educatius urbans" i "ciència i cinema".

PROGRAMA DE LA XI MATINAL (CURS 10 H.)

Divendres 21 de febrer (17:00-19:00)

Tatiana Kasperski (Universitat de Södertörn)

El desastre de Chernòbil de 1986 y su legado contemporáneo

)

Divendres 28 de febrer. Sessió: *Reconstruint les catàstrofes* (seu IILP-UV)

17:00

Maria Bella (Unha Gran Burla Negra)

El País de Nunca Más: memoria de un movimiento ciudadano desde el Archivo Vivo de la Asociación Cultural Unha Gran Burla Negra

18:30

Beatriz Santamarina i Teresa Vicente (Universitat de València)

Etnografía de catástrofes: crisis socioecosistémica y sostenibilidad. Estudio de caso sobre la dana en València

Dissabte 1 de març. Eixida d'estudi (punt de trobada: portal de Serrans)

9:00

Iván Portugués Mollà (Universitat de València)

La DANA de València: una interpretació de la catàstrofe des de la exposició al risc

Tot considerant el nombre de víctimes, les pèrdues materials i l'alteració de les activitats humanes, l'episodi de pluges d'octubre de 2024 a la província de València ha esdevingut la major catàstrofe natural a Espanya al llarg del segle XXI. Les intenses pluges a la conca alta de la rambla del Poio i la seua ràpida resposta hidrològica van generar una crescuda extraordinària a la comarca de l'Horta Sud, que fou agreujada per la construcció d'infraestructures i la urbanització desmesurada de zones inundables. L'excursió pretén mostrar la incidència d'aquesta alteració antròpica sobre el comportament de la barrancada.

Itinerari previst:

- Polígon industrial de l'Olivereta (Riba-roja)
- Centre Comercial Bonaire (Aldaia)
- Pla Sud (barri de la Torre)
- Zona industrial de Paiporta
- Centre Comercial Alfafar-Sedaví.

El programa inclou un dossier de recursos digitals i bibliogràfics i informació de projectes en marxa a disposició dels participants en la Matinal.

Com en totes les Matinals, l'objectiu és fomentar el diàleg entre docents i investigadors en ciències, història de la ciència i l'educació, i didàctica, per tal d'obrir noves perspectives. En totes les sessions es promourà el debat i participació activa de tots els inscrits.

Matinals prèvies:

<http://www.historia-ciencia-comunicacion.org/Joomla/index.php/mediateca/matinales>

SABERS EN ACCIÓ

Sabers en acció és una publicació periòdica (ISSN: 2696-743X) d'humanitats digitals desenvolupada per la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica i l'Institut Interuniversitari López Piñero (UMH-UA-UJI-UV) dedicada als estudis històrics i socials sobre ciència, tecnologia, medicina i medi ambient. El manual electrònic ofereix relats curts de presentació general dels diferents temes, amb un propòsit didàctic i sòlidament fonamentats en la investigació històrica i una llarga bibliogràfica que permet continuar la investigació dels assumptes tractats. Els temes i l'aproximació ofereixen vies de fugida dels relats hegemònics basats en grans genis, biaixos de gènere, trajectòries de progrés i imatges eurocèntriques.

El manual "Sabers en acció" està pensat en diversos volums. El primer volum és cronològic (<https://sabersenaccio.iec.cat/periodes/>) i presenta diferents períodes històrics amb cinc capítols curts organitzats al voltant del relat d'una biografia, un objecte, un experiment, un espai o una qüestió historiogràfica. El segon volum és temàtic (<https://sabersenaccio.iec.cat/temes/>) i, sempre amb capítols curts i cinc entrades per secció, tracta temes rellevant a la recerca històrica actual com, per exemple, "Perspectives de gènere", "Sabers experts", "Pluralisme mèdic", "Ciència i religió", "Públics", "Ciència i llengua", "Tecnologies en acció", "Medicina, bogeria i societat", "Medi ambient", "Alimentació i salut" i "Espais i llocs", "Cultures visuals" "Controvèrsies", "Ciència i literatura", "Cultura material", "Epidèmies", "Geografies", "Medicaments i salut", "Llei", "Energia". A més a més, hi ha un volum dedicat les tècniques de treball, les fonts d'informació i la historiografia (<https://sabersenaccio.iec.cat/relats-i-fonts/>) i també altre volum amb entrades de temes lliures (<https://sabersenaccio.iec.cat/estudis/>).

L'equip de redacció està integrat per personal investigador i professorat de l'Institut Interuniversitari López Piñero (IILP) i la Societat Catalana d'Història de la Ciència i de la Tècnica (SCHCT), així com per especialistes d'altres institucions acadèmiques i centres de recerca dedicats a la història de la ciència, la tecnologia i la medicina. Tots els capítols són publicats en català i castellà i està prevista la seva traducció a l'anglès (les 50 primeres entrades ja han estat traduïdes).

Tots els textos i les imatges són accessibles de forma lliure i gratuïta al portal <https://sabersenaccio.iec.cat/>

A les xarxes socials: <https://twitter.com/sabersaccio>

@sabersaccio

#Sabenac

MOOC HISTÒRIA DE LA CIÈNCIA

El curs 2016-2017, la Universitat de València va llançar un programa pilot per a produir cursos de vídeo en format obert i dirigit a un públic ampli. El contingut estarà disponible en diverses plataformes: MIRIADAX: <https://miriadax.net/home>. Youtube: <https://goo.gl/1LhPq1>

L'IILP ha participat amb un curs de 10 mòduls dedicat a una introducció general a la història de la ciència, la tecnologia i la medicina. Cada mòdul consta de 5 píndoles d'uns 5 minuts. Per afrontar aquest repte, s'ha adoptat una estructura cronològica senzilla que se superposa a una organització temàtica. D'aquesta manera, cada mòdul aborda un període històric des d'un grup d'espais, biografies i objectes que permeten destacar certes característiques particulars. S'ha optat per una presentació nova, d'acord amb les noves tendències historiogràfiques. Abandonant la vella història dels descobriments i els grans genis, s'ha elaborat un recorregut per les maneres de conèixer i fer en la història que permet endinsar-se en les pràctiques socials i culturals, associades amb la ciència, la medicina i la tecnologia.

S'aborden així, personatges, objectes i espais poc habituals en els relats tradicionals, però, molt significatius per a estudiar aspectes de la ciència, la tecnologia i la medicina. En l'elaboració del curs, a més, del taller d'audiovisuals de la UV, han participat: [Carmel Ferragud](#) (IILP), [José Pardo Tomás](#) (Milà i Fontanals, CSIC, Barcelona), [Antonio García Belmar](#) (Universitat d'Alacant), [José Ramón Bertomeu](#) (IILP), [María José Báguena](#) (IILP), [Ximo Guillem](#) (IILP), [Josep L. Barona](#) (IILP), [Pedro Ruiz Castell](#) (IILP). La primera edició del curs MOOC va desenvolupar-se durant els darrers mesos de juny i juliol de 2019 amb la participació d'un miler d'estudiants, dels que més d'un terç (356) l'han finalitzat amb l'obtenció del seu diploma a meitat de juliol. La segona edició va ser durant els mesos de maig i juny de 2020 amb una inscripció de quasi dos mil estudiants, dels que també més d'un terç (562) finalitzaren el curs. Segons les estadístiques, els dos grups més nombrosos d'estudiants viuen a Espanya i l'altre grup important d'Amèrica Llatina (Mèxic (11%), Perú (7%), Argentina i Colòmbia) - tot i que també hem tingut estudiants ocasionals de UK, USA, Rússia, Itàlia, etc. Les valoracions han estat molt positives. De moment, hi ha la possibilitat de seguir els vídeos disponibles al canal de Youtube: <https://goo.gl/1LhPq1>

<p>Desarrollo de la teoría de la evolución</p> 	<p>El laboratorio bacteriológico</p> <p>Louis Pasteur: escuela bacteriológica francesa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Fermento como microorganismo: • Industrias: Pasteurización de la leche • Medicinas: antiseptia quirúrgica de Joseph Lister 	
<p>Medicina Regenerativa</p> 	<p>Microscopio las primeras tomas</p> 	 <ul style="list-style-type: none"> • Anatomía como fundamento del conocimiento médico • Disecciones y vivisecciones sistemáticas; investigación • Fisiología mezcla de ideas filosóficas • Tres sistemas interconectados: cerebro y nervios (sensaciones y pensamiento); corazón y arterias (energía vital); y el hígado y las venas (nutrición y crecimiento) • Complejo sistema vigente durante siglos

PROFESSORS CONVIDATS I ESTUDIANTS RESIDENTS

L'IILP ofereix la possibilitat de realitzar estades temporals a persones de la comunitat acadèmica (professorat i estudiants) que voldria desenvolupar recerca dins del terreny de la història de la ciència, de la medicina i de la tecnologia, o col·laborar amb els nostres programes de divulgació de la ciència, patrimoni científic i museologia. Aquest programa ofereix la possibilitat de disposar d'un espai temporal a la seu de l'IILP (Palau Cerveró), amb els recursos informàtics del centre i l'accés a tots els recursos d'investigació del centre, així com la col·laboració, si escau, a les activitats de recerca i divulgació que puguem definir segons el cas particular.

Les persones interessades a fer una estada temporal a l'IILP han d'enviar una proposta amb el seu CV en què s'indiquen les dates de la seua estada i el programa de treball que desenvoluparien. Els estudiants de màster i doctorat han d'afegir-hi les dades de la persona membre de l'IILP que tutoritzarà la seua recerca i estada al centre. Les sol·licituds han d'enviar-se almenys un mes abans de l'inici de l'estada, durant qualsevol moment de l'any, i adreçades al director de l'IILP Ximo Guillem (ximo.guillem@uv.es). El claustre de l'Institut resoldrà periòdicament aquestes sol·licituds. Aquestes estades poden compaginar-se amb qualsevol tipus de beques i ajudes. Al llarg dels anys 2022 i 2023 el professorat visitant i estudiants residents són:

- Àlvar Martínez i Joan Lloret (professors jubilats)
- Anxo Vidal Nogueira (Investigador doctoral resident)
- Francisco Pérez Rodríguez (universitat de Talca, Xile)
- Luz Narbona (projecte Antiga Facultat de Ciències)
- Adrien Bidaud-Bonod (Universitat de Lió 2)

MÀSTER I DOCTORAT

L'IILP organitza programes de màster i doctorat relacionats amb la història i la comunicació de la ciència, dins del qual participen tres universitats: la Universitat de València, la Universitat Miguel Hernández d'Elx i la Universitat d'Alacant. Són programes semipresencials que fan servir tots els recursos de les noves tecnologies de la comunicació, i atrauen estudiants de diferents punts del món. Al juny i setembre de 2024, els estudiants de l'última edició de màster van presentar de manera brillant els seus treball finals de màster.

Les activitats, a més de les característiques pròpies dels programes, són descrites de forma actualitzada en la pàgina: <http://www.historia-ciencia-comunicacion.org/>

El seu objectiu és la formació de personal investigador en història de la ciència, amb bones habilitats en la comunicació científica, i de persones de l'àrea de la pràctica i la investigació en comunicació de la ciència, amb sòlids coneixements en els temes, mètodes i tècniques de la recerca històrica. La integració dels programes de Màster i de Doctorat permet a les persones graduades completar tota la seva formació de postgrau en un mateix programa formatiu, i poden així aconseguir el grau de doctor o doctora en un termini de quatre a cinc anys.

Els coordinadors del màster són els professors Antonio García Belmar (UA) (belmar@ua.es), Eduardo Bueno Vergara (UMH-IILP) i Ignacio Suay Matallana (UV-IILP) (Ignacio.suay@uv.es).

Jonathan Bustos ha finalitzat les pràctiques extracurriculars vinculades al [Màster oficial interuniversitari en Història de la Ciència i Comunicació Científica](#). Entre desembre de 2024 i febrer de 2025 ha realitzat les seues pràctiques en l'Institut Interuniversitari López Piñero-Seu UV i ha contribuït de manera notable a diferents activitats com:

<https://www.uv.es/uvweb/institut-universitari-historia-medicina-ciencia-lopez-pinero/ca/noticies/finalizacio-practiques-extracurriculars-master-jonathan-bustos-1285923348040/Novetat.html?id=1286421438347>

El coordinador del programa de doctorat és el professor Enric Novella (UV-IILP). (Enric.novella@uv.es)

Programa Interuniversitario de Máster y Doctorado

Historia y Comunicación de la Ciencia

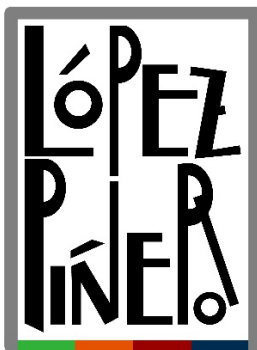

DIFUSIÓ I COMUNICACIÓ

Les activitats de l'IILP poden ser seguides mitjançant les pàgines següents:

- Pàgina web de la seu de la Universitat de València: <http://www.uv.es/ihmc>
- Pàgina web de la seu de la Universitat Miguel Hernández: <http://iilp.edu.umh.es/>
- Facebook: <https://goo.gl/PKghuU>
- Twitter: <https://twitter.com/PalaudeCervero>
- You tube: https://www.youtube.com/channel/UCzrLMEjcY3jTurZBfV7OGcg/featured?view_as=subscriber
- Video: <https://goo.gl/ZgCsPB>
- Llista de difusió: difusio_ihmc@llistes.uv.es. Per afegir el vostre email a la llista envieu un missatge a listserv@llistes.uv.es amb el text “subscribe difusio_ihmc Nom_Cognoms”

INSTITUT
INTERUNIVERSITARI

IHMC²

BUTLLETÍ DE NOTÍCIES DE L'INSTITUT INTERUNIVERSITARI LÓPEZ PIÑERO